

Szanowni Państwo,

kwiecień zapowiada same „gorące” tematy. To nie tylko efekt działania słońca, które swoimi promieniami coraz bardziej rozpala kolejne dni. W edukacji to raczej rezultat zbliżających się terminów ważnych dla dyrektora szkoły czy placówki. Mowa tu oczywiście o przygotowywaniu arkuszy organizacji pracy publicznych szkół i przedszkoli na rok szkolny 2018/2019. Tak samo jak w roku ubiegłym dajemy podpowiedź, która, mam nadzieję, ułatwi współpracę między poszczególnymi opiniującymi organami. Początkiem kwietnia Minister Edukacji Narodowej p. Anna Zalewska na Kongresie Powiatów

w Wrocławiu przedstawiła kierunki zmian w szkolnictwie branżowym i technicznym planowane od roku 2019/2020. Temat ten wybrzmiewa także w „Meritum” w kontekście współpracy szkół zawodowych z pracodawcami. Dobrych praktyk i rozwiązań w tym zakresie nigdy dosyć, zwłaszcza, że dzieli się swoim doświadczeniem dyrektor z Rady Dyrektorów ds. Szkół Zawodowych przy MEN. A my w kwietniu i maju zapraszamy na kolejne konferencje w ramach wspierania dyrektorów szkół i placówek w zarządzaniu szkołą.

Małgorzata Rauch
Podkarpacki Kurator Oświaty

Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami, czyli edukacja dla pracy

Wszystko, czego się nauczyłeś, traci sens, jeśli nie potrafisz znaleźć zastosowania dla tej wiedzy”

Paulo Coelho

Współczesny rynek pracy wymaga od absolwentów szkół zawodowych coraz wyższych i zarazem zmieniających się kompetencji i umiejętności. Sukces zawodowy zależy zatem nie tylko od posiadania kwalifikacji zawodowych, ale również dodatkowych kompetencji kluczowych. Aby sprostać tym wymaganiom, kształcenie zawodowe powinno być bezpośrednio powiązane z rynkiem pracy. Szybki wzrost gospodarczy, połączony z rozwojem technologicznym oraz pogłębiająca się integracja europejska skutkują ciągłą konfrontacją edukacji zawodowej z wymogami międzynarodowej konkurencji i globalizacji gospodarki. Znacząco wzrosły wymagania dotyczące usług edukacyjnych, które muszą być dostosowane do realiów gospodarki i potrzeb rynku pracy. Kształcenie zawodowe i przygotowanie profesjonalnych kadr stanowi podstawowy wyznacznik rozwoju krajowych systemów edukacji. W konsekwencji,

w naszym kraju nastąpiła intensyfikacja działań zmierzających do poprawy jakości kształcenia zawodowego, w szczególności poprzez stworzenie możliwości ściślejszego powiązania edukacji teoretycznej z praktyką i potrzebami rynku pracy.

Warunkiem dobrej i skutecznej współpracy jest podjęcie szeregu inicjatyw na linii szkoła zawodowa – pracodawca, mających na celu przybliżyć proces nauczania do potrzeb pracodawcy i wymagań rynku pracy. W działaniach tych można wyodrębnić kilka etapów zmierzających do zainicjowania i utrzymania współpracy szkół zawodowych ze środowiskiem biznesu.

Etap pierwszy – analiza potrzeb kadrowych pracodawcy w kontekście umiejętności i wiedzy absolwentów szkoły zawodowej

Jest to pierwszy krok w kierunku pozyskania przez szkołę zawodową partnera do współpracy. Szkoła

poznaje zakres wymagań pracodawcy na danym stanowisku pracy poprzez opis kompetencji zawodowych oraz kluczowych i konfrontuje te informacje z kwalifikacjami i programem nauczania w danym zawodzie. Stwierdzenie dysonansu pomiędzy rzeczywistymi wymaganiami pracodawcy na określonym stanowisku pracy i umiejętnościami zawodowymi absolwenta jest podstawą do modyfikacji programów nauczania w danym zawodzie.

Etap drugi – modyfikacja programów nauczania w danym zawodzie z uwzględnieniem specyfiki przedsiębiorstw danej branży

Nauczyciele wraz z pracownikami zakładu pracy modyfikują programy nauczania do poszczególnych zawodów, uwzględniając podstawę programową w zawodzie. Wspólnie opracowane programy gwarantują realizację podstawy programowej, a jednocześnie dostosowane są do specyfiki przedsiębiorstwa, czyli do wymagań lokalnego rynku pracy.

W ten sposób pracodawca nabywa wysoko wykwalifikowanych pracowników, posiadających wiedzę z zakresu technologii stosowanej w przedsiębiorstwie, a absolwenci mają większą szansę na zatrudnienie.

Etap trzeci – tworzenie bazy dydaktycznej zbliżonej do rzeczywistych warunków pracy w danym zawodzie

Ten etap jest najbardziej kapitałochłonny, ponieważ wymaga kosztownych nakładów na infrastrukturę edukacyjną. Tworzenie środowiska nauki odzwierciedlającego realne warunki produkcyjne w przedsiębiorstwie wiąże się z koniecznością modernizacji bazy dydaktycznej poprzez doposażenie pracowni zawodowych i laboratoriów istniejących w strukturze szkoły zawodowej. Ścisły kontakt z pracodawcą pozwala na doposażenie szkoły w sprzęt zgodny z nowymi technologiami stosowanymi w danej branży. Takie działania przynosi korzyści zarówno szkole, która wzbogaca swoją bazę dydaktyczną, ale również pracodawcy, gdyż uczniowie nabywając doświadczenie i umiejętności zawodowe poznają sprzęt i technologie, z którymi zetkną się w dalszej pracy zawodowej.

Etap czwarty – inwestycja w kapitał ludzki

Największym i najcenniejszym zasobem każdej szkoły jest personel. Od jego wiedzy teoretycznej i doświadczenia zależy efektywność podejmowanych inwestycji i realizowanych projektów oraz jakość nauczania. Nie da się podnieść jakości kształcenia

zawodowego bez podniesienia poziomu kwalifikacji zawodowych nauczycieli. Są różne formy doskonalenia wiedzy nauczycieli przedmiotów zawodowych. Na szczególną uwagę zasługują staże u pracodawców, kursy, szkolenia i warsztaty zawodowe, studia podyplomowe, konferencje, seminaria, prasa i literatura fachowa oraz udział w wizytach studyjnych u pracodawcy.

Etap piąty – zapoznanie ucznia z rzeczywistym środowiskiem pracy w nauczonym zawodzie

Zdaniem psychologów biznesu, pierwsze lata młodego człowieka na rynku pracy determinują jego przyszłą drogę zawodową. W związku z tym, jest bardzo ważne, aby młodzież już na etapie edukacji szkolnej miała czynny kontakt z pracodawcą, a tym samym nabyła umiejętności mobilnego funkcjonowania na rynku pracy. W tym kontekście skuteczną formą współpracy są „wizyty celowane” uczniów wraz z nauczycielem, tzn. kilkusobowe grupy odwiedzają zakłady, obserwują stanowiska pracy, proces produkcji, zastosowane technologie, jak również predyspozycje zawodowe pracowników na danych stanowisku. Kolejną formą współpracy jest możliwość prowadzenia lekcji przez pracowników pracodawcy (praktyków) w obecności nauczycieli szkoły, a w szczególności zajęć praktycznych. Dzięki temu, uczniowie mogą zdobyć wiedzę i umiejętności w zakresie metod i technologii aktualnie stosowanych przez pracodawców.

Etap szósty – stworzenie w szkole zawodowej warunków nauczania zbliżonych do rzeczywistych warunków pracy

Aranżacja stanowisk pracy zbliżona do realnie występujących w zakładach produkcyjnych lub usługowych, przestrzeganie zasad ergonomii pracy, przepisów bhp i przeciwpożarowych, właściwa kultura pracy, obieg dokumentacji typowy dla rzeczywistych warunków występujących w przemyśle – to najlepsze formy kształcenia kompetentnych i wykwalifikowanych fachowców dla potrzeb gospodarki.

Etap siódmy – kształtowanie wśród uczniów kompetencji kluczowych

Dla wielu pracodawców kompetencje kluczowe są równie ważne jak kompetencje zawodowe pracowników. Szkoła zawodowa „rozliczana” jest z efektów kształcenia zawodowego poprzez uzyskiwane przez uczniów wyniki egzaminów z poszczególnych kwalifikacji w zawodzie. Tymczasem, to kompetencje kluczowe determinują poziom świadomości zawodowej

uczniów i wzmacniają ich motywację do zdobywania coraz wyższych umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Cenną inicjatywą wspierającą zadanie szkoły zawodowej w zakresie kształtowania wśród uczniów kompetencji kluczowych jest zaangażowanie pracodawców w realizację tego zadania. Pracownicy działów personalnych (HR) organizują dla uczniów szkoły zawodowej warsztaty, podczas których młodzież doskonali swoje umiejętności w tym obszarze. W ostatnich latach obserwowany jest trend, związany z ogromnym zainteresowaniem uczniów w zdobywaniu nowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych poprzez udział w specjalistycznych kursach i szkoleniach zawodowych. Młodzież ma bowiem świadomość, że jej powodzenie na rynku pracy zależy od wachlarza umiejętności zawodowych, które może zaoferować pracodawcy.

Etap ósmy – praktyczna nauka zawodu u pracodawcy

Idealnym dopełnieniem ww. działań są zajęcia praktyczne u pracodawców, praktyki zawodowe lub wakacyjne staże. Stanowią one okazję do przetestowania posiadanej przez ucznia wiedzy teoretycznej w realnych warunkach pracy nauczanego zawodu. Najlepsi mają szanse na propozycje pracy.

Etap dziewiąty – przedsięwzięcia organizowane przez pracodawców adresowane do uczniów wybranych kierunków kształcenia

Inspirowane przez pracodawców przedsięwzięcia takie jak: targi edukacyjne, festiwale zawodów, wystawy tematyczne, konkursy, quizy na temat znajomości specyfiki produkcji danej firmy związane z nagrodami, cieszą się niesłabnącym powodzeniem wśród uczniów. Są one doskonałą promocją firmy w środowisku branżowym i lokalnym.

Słowa uczą, przykłady pociągają

Dobrym przykładem stworzenia zaplecza wykwalifikowanych pracowników na potrzeby branży lotniczej jest działalność Stowarzyszenia Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”, które powstało w 2003 r. na Podkarpaciu. Głównym bodźcem powołania klastra była potrzeba stworzenia sprzyjających warunków do rozwoju przemysłu lotniczego w regionie, w tym zapewnienie wykwalifikowanego personelu. W tym celu nawiązano współpracę ze szkołami technicznymi oraz utworzono Centrum Kształcenia Operatorów CEKSO.

Przedstawione w artykule działania bazują na doświadczeniu wyniesionym ze współpracy pomiędzy Zespołem Szkół Technicznych im. T. Kościuszki w Leżajsku a firmą MTU Aero Engines Polska działającą w ramach ww. klastra.

Opracowała: Halina Samko
Dyrektor Zespołu Szkół Technicznych w Leżajsku

Procedury opiniowania arkuszy organizacji pracy publicznych szkół i przedszkoli na terenie województwa podkarpackiego na rok szkolny 2018/2019 – wytyczne Podkarpackiego Kuratora Oświaty

Podstawa prawna:

art. 51 ust.1 pkt 12, art. 110 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz.U.2017.59 ze zm.) w związku z art. 307.2. ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U.2017.60 ze zm.), art. 9 ust. 8 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz.U.2017.1189 ze zm.) oraz § 17 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli (Dz.U.2017.649 ze zm.).

1. Organy prowadzące przed zatwierdzeniem arkuszy organizacji, przedkładają Podkarpackiemu Kuratorowi Oświaty w terminie, nie później niż do 4 maja 2018 r. następujące dokumenty:

- a) **dwa egzemplarze** arkusza organizacji publicznej szkoły/przedszkola podpisane przez dyrektora, zaopiniowane przez radę pedagogiczną i związki zawodowe;
- b) szkolne plany nauczania sporządzone zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 7 lutego 2012 roku w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach

publicznych (Dz.U.2012.204 z późn. zm.) dla:

- klasy III i VI szkoły podstawowej,
- klasy III gimnazjum,
- klas II i III trzyletniego liceum ogólnokształcącego,
- klas I - III trzyletniego liceum ogólnokształcącego dla dorosłych,
- klas I - IV czteroletniego technikum,
- klasy III zasadniczej szkoły zawodowej włączonej do szkoły branżowej I stopnia,
- klas II szkół policealnych bądź odpowiednich semestrów w szkołach dla dorosłych;

c) tygodniowy wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły sporządzony zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U.2017.703), dla:

- klasy I szkoły podstawowej na lata szkolne 2018/2019 – 2020/2021,
- klasy IV szkoły podstawowej na lata szkolne 2018/2019 – 2022/2023,
- klasy VII szkoły podstawowej na lata szkolne 2018/2019 – 2019/2020,
- klas II, V i VIII szkoły podstawowej z roku szkolnego 2017/2018,
- klasy I branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów gimnazjów na lata szkolne 2018/2019 – 2020/2021,
- klasy VII szkoły podstawowej dla dorosłych na lata szkolne 2018/2019 – 2019/2020,
- klasy I lub semestru I szkoły policealnej;

d) informację o organizacji pracy świetlicy określającą liczbę uczniów korzystających z opieki świetlicowej, liczbę godzin zajęć świetlicowych oraz liczbę nauczycieli prowadzących zajęcia świetlicowe; zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 4 kwietnia 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. 2018.691);

e) informację o liczbie nauczycieli, w podziale na stopnie awansu zawodowego, przystępujących do postępowań kwalifikacyjnych lub egzaminacyjnych w roku szkolnym, którego dotyczy dany arkusz organizacji oraz wskazuje terminy złożenia przez nauczycieli wniosków o podjęcie tych postępowań – proponowany wzór nr 6;

f) informację o wczesnym wspomaganie rozwoju dzieci – proponowany wzór nr 1;

g) informację o zorganizowanych zajęciach rewalidacyjnych i pomocy psychologiczno-pedagogicznej – proponowany wzór nr 2;

h) informację na temat indywidualnych zajęć rewalidacyjno-wychowawczych – proponowany wzór nr 3;

i) informację na temat zespołowych zajęć rewalidacyjno-wychowawczych – proponowany wzór nr 4;

j) informację o indywidualnym nauczaniu i rocznym przygotowaniu przedszkolnym – proponowany wzór nr 5.

2. W terminie do 4 maja 2018 r. organy prowadzące publiczne szkoły/przedszkola przedkładają arkusze organizacji do właściwych wydziałów, oddziałów Kuratorium Oświaty związanych terytorialnie (więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Rzeszowie w zakładce *Dla dyrektora i nauczyciela – Opiniowanie arkuszy organizacji*).

3. Podkarpacki Kurator Oświaty wydaje opinię pozytywną lub negatywną wraz z uzasadnieniem w terminie do 20 maja 2018 r.

4. Organ prowadzący zatwierdza arkusz organizacji pracy publicznej szkoły/przedszkola w terminie do 29 maja 2018 r.

5. Zmiany w arkuszach organizacji, wprowadzane do 30 września (po ich uprzednim zatwierdzeniu przez organ prowadzący) dokonywane w formie aneksów, wymagają również opinii Podkarpackiego Kuratora Oświaty, wydawanej w terminie 4 dni roboczych od dnia ich otrzymania.

6. Aneksy powinny być przedstawiane w formie adekwatnej do dokonywanych zmian i zawierać ich opis w odniesieniu do uprzednio zatwierdzonego arkusza.

7. Kurator Oświaty w trybie nadzoru pedagogicznego, poprzez wyznaczonych wizytatorów, dokona w ciągu roku szkolnego sprawdzenia zgodności organizacji pracy publicznej szkoły/przedszkola z zatwierdzonym arkuszem organizacji.

Więcej bieżących informacji oraz szczegółowe wytyczne Podkarpackiego Kuratora Oświaty z dnia 10 kwietnia 2018 r. w sprawie ww. procedur wraz z proponowanymi wzorami dokumentów znajdują się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Rzeszowie w zakładce *Dla dyrektora i nauczyciela – Opiniowanie arkuszy organizacji*.

Opracowała: Alicja Bialic
Kierownik Oddziału Pragmatyki
i Prawa Oświatowego
Kuratorium Oświaty w Rzeszowie